

<https://doi.org/10.52256/2710-3560.2025.99.10>
УДК 81'374:811.161.2:63

Катерина Климова,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри іноземних мов,
Поліський національний університет, м. Житомир
ORCID ID 0000-0003-0566-4044
klimov999@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИКОГРАФІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ АГРАРНИКІВ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ ДІЛОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ: ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТ

Стаття присвячена актуальній проблемі формування лексикографічної компетентності майбутніх фахівців аграрної сфери української економіки під час вивчення дисципліни «Ділова українська мова». Спираючись на дослідження з мовознавства та лінгводидактики, автор звертає увагу на дефініції таких понять, як «лексикографічна компетентність», «напрями сучасної лексикографії», а також характеризує основні тенденції сучасного словникарства, зумовлені розвитком нових інформаційних технологій. Зазначено, що провідним засобом формування систематизованих лексикографічних знань і відповідних умінь і навичок здобувачів є галузеві та міжгалузеві термінологічні словники для агрономів та агроінженерів. Наведено приклади словників, авторами яких є мовознавці та провідні фахівці.

Зміст статті підпорядкований поставленій меті дослідження — описати методику формування лексикографічної компетентності майбутніх бакалаврів-аграрників — і відповідним до неї завданням, які полягають у визначенні орієнтовного обсягу теоретичних знань з лексикографії, окресленні оптимальних традиційних та інноваційних методів аудиторної і самостійної роботи зі словниками. У рамках навчальних модулів із курсу ділової української мови запропоновано перелік тем, що передбачають вивчення лексикографічного матеріалу. Керуючись принципами наступності і перспективності, автор радить спиратися на раніше здобуті першокурсниками знання про словники, відповідні уміння і навички роботи з лексикографічними джерелами, а також використовувати міжпредметні зв'язки.

Наголошено на поєднанні традиційних та інноваційних методів і прийомів навчання, контролю та самоконтролю сформованості у здобувачів лексикографічних умінь і навичок. Наведено приклади завдань, які ілюструють диференційований підхід до здобувачів, а також є ефективними у навчальному процесі. Представлені результати проведеного моніторингу констатують позитивну динаміку формування лексикографічної компетентності після впровадження авторської методики. У статті окреслено перспективи дослідження проблеми.

Ключові слова: *лексикографічна компетентність, навчальна лексикографія, термінологічні словники, методична система, традиційні та інноваційні методи навчання, пасивна та інтерактивна моделі навчання.*

Kateryna Klymova. Formation of lexicographic competence of future agrarians in the classes of business Ukrainian: applied aspect

The article is devoted to the topical issue of forming lexicographic competence of future specialists in the agrarian sphere of the Ukrainian economy in the course of studying the discipline «Business Ukrainian». Based on the research in linguistics and linguodidactics, the author draws attention to the definitions of such concepts as «lexicographic competence», «trends in modern lexicography», and also characterises the main trends in modern dictionaries caused by the development of new information technologies. It is noted that the leading means of forming systematic lexicographic knowledge and relevant skills of students are sectoral and inter-sectoral terminological dictionaries for agronomists and agro-engineers. Examples of dictionaries authored by linguists and leading experts are given.

The purpose of the article is to describe the methodology of forming lexicographic competence of future bachelors of agriculture, its corresponding tasks are to determine the approximate amount of theoretical knowledge in lexicography, to outline the optimal traditional and innovative methods of classroom and independent work with dictionaries. Within the framework of the Business Ukrainian course modules, a list of topics that involve the study of lexicographic material is proposed. Guided by the principles of continuity and perspective, the author advises to rely on the knowledge of dictionaries previously acquired by first-year students, the relevant skills and abilities to work with lexicographic sources, as well as to use interdisciplinary connections.

The article emphasises the combination of traditional and innovative methods and techniques of teaching, control and self-control of students' lexicographic skills. Examples of tasks that illustrate a differentiated approach to students and are effective in the learning process are given. The results of the conducted monitoring show the positive dynamics of lexicographic competence formation after the implementation of the author's methodology. In conclusion, the article outlines the prospects for researching this issue.

Key words: *lexicographic competence, educational lexicography, terminological dictionaries, methodological system, traditional and innovative teaching methods, passive and interactive learning model.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими й практичними завданнями. Лексикографічна компетентність посідає чільне місце у системі загальних та спеціальних компетентностей, притаманних фахівцеві аграрної сфери вітчизняної економіки, і формується під час вивчення курсу ділової української мови насамперед як здатність до пошуку, оброблення й аналізу інформації з різних джерел. Аналіз лінгводидактичних праць, присвячених проблемі формування цієї особистісної якості (В. Давиденко, Л. Мамчур, А. Надолинська, Г. Одинцова, О. Семенов, Т. Симоненко, А. Шевчук та ін.), засвідчив, що науковці одноставно виокремлюють такі *основні компоненти лексикографічної компетентності майбутніх фахівців*, як-от: теоретичний (знання про структуру і специфіку енциклопедичних та лінгвістичних словників, про будову словникової статті та історію лексикографії), практичний (уміння знаходити потрібну для навчання інформацію в лексикографічних джерелах на паперових та електронних носіях, у мережі Інтернету; уміння правильно оформити бібліографічні посилання на ці джерела; навички збирання лексикографічного матеріалу для побудови глосаріїв фахових термінів з окремих тем або усієї навчальної дисципліни) [6; 14]. Здобувачі вищої освіти, зокрема майбутні агрономи й агроінженери, постійно поповнюють свій активний словник галузевою і загальнонауковою термінологією засобом аудиторного та позааудиторного опрацювання словникових джерел – при цьому сформована на заняттях із ділової української мови лексикографічна компетентність оптимізує засвоєння теоретичного матеріалу із фахових дисциплін та стимулює надалі до професійного самовдосконалення. Зазначене вище засвідчує *актуальність* дослідження лінгвометодичних аспектів формування лексикографічної компетентності майбутніх аграріїв.

Аналіз основних досліджень і публікацій із зазначеної проблеми. Чимало сучасних лінгводидактичних досліджень присвячено *навчальній лексикографії*, засобом якої є комплекс професійно зорієнтованих лексикографічних праць, котрими послуговуються суб'єкти освітнього процесу – учні, здобувачі вищої освіти, вчителі, викладачі [2, с. 39]. В. Давиденко, слідом за О. Демською, аналізуючи лексикографічну діяльність останніх десятиріч, акцентує на виразах «лексикографічний бум» та «лексикографічний розмах» – дійсно, стрімкий розвиток словникарства у незалежній Україні за потужністю можна порівняти із «золотим десятиріччям» розвитку українського термінознавства та лексикографії 20-х років. Прикладом є програма УМІФ «Словники України», у рамках якої створюється перший вітчизняний електронний словник української мови. Наразі на сайті Українського лінгвістичного порталу розміщено електронні версії першого – тринадцятого томів 20-томного академічного тлумачного Словника української мови, матеріали якого є важливим дидактичним засобом українськомовного навчання та самонавчання майбутніх фахівців, у цій статті – галузі знань «Аграрні науки та продовольство».

Із-поміж авторів лінгвістичних словників, популярних у сфері сучасного навчального словникарства, доречно назвати таких науковців, як: Н. Бибик, В. Бусел, Н. Данилюк, Л. Жадан, Н. Зубець, Ю. Карпенко, Є. Карпіловська, Н. Клименко, О. Конобевська, З. Куньч, Н. Мельникова, Л. Нечволод, Л. Полякова, К. Прищепя та ін.

У процесі формування лексикографічної компетентності майбутніх бакалаврів спеціальностей Н1 «Агрономія» та Н7 «Агроінженерія» провідним засобом обираємо галузеві та міжгалузеві термінологічні словники для агрономів та агроінженерів. На сьогодні за традицією (від діяльності сільськогосподарської комісії як підрозділу створеного в 1921 році Інституту української наукової мови – ІУНМ) авторами термінологічних спеціальних словників є відомі у цій сфері вчені – В. Богуслаєв, М. Волянський, Б. Дзюбецький, О. Тонха, О. Холодюк та ін. [3; 12; 13].

Наразі навчальне словникарство закономірно пов'язане з іншими напрямками лексикографії, наприклад: металексикографією – методологічною, теоретичною лексикографією (А. Загнітко, В. Звонська, Є. Карпіловська, В. Русанівський, Т. Ястремська та ін.); термінологічною лексикографією (термінографією), предметом якої є не тільки термін як мовна одиниця, а й саме поняття, ним позначуване (О. Демська, В. Дубічинський, Л. Марчук, О. Черниш, С. Чернявська та ін.); комп'ютерною лексикографією як практичним втіленням попереднього лексикографічного досвіду на основі новітніх інформаційних технологій (Ю. Калимон, О. Сидоренко, Н. Сніжко, В. Широков та ін.); медійною лексикографією, яка вивчає комунікативні ресурси представників медіасфери – журналістів, піарників та ін. (Н. Баландіна, В. Іващенко, Д. Сазонов, Л. Шевченко та ін.). Зазначимо, що окреслення належного мовознавчого підґрунтя закономірно є головною умовою успішного формування лексикографічної компетентності здобувачів вищої освіти під час аудиторної та індивідуально-самостійної роботи з української мови професійного спрямування.

Мета дослідження полягає в окресленні методики формування лексикографічної компетентності майбутніх бакалаврів галузі знань «Аграрні науки та продовольство» на заняттях з курсу «Ділова українська мова». Послідовними кроками задля досягнення цієї мети є вирішення низки завдань: 1) визначити зміст та обсяг лексикографічного матеріалу, покладеного в основу систематизованих знань нефілологів про витoki, розвиток та сучасний стан української лексикографії і термінознавства, про типи та структуру словників; 2) обґрунтувати доцільність використання певних традиційних та інноваційних методів і прийомів навчання, контролю і самоконтролю рівня сформованості у здобувачів вищої освіти знань, умінь і навичок з лексикографії; 3) окреслити аспекти подальшого дослідження проблеми.

Виклад основного матеріалу з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Відповідно до поставлених завдань, насамперед стисло зупинимося на лексикографічних питаннях, які становлять теоретичну основу курсу.

Так, робочою програмою з обов'язкової навчальної дисципліни циклу загальної підготовки «Ділова українська мова» для агрономів та агроінженерів передбачено 2 год лекційного матеріалу, 4 год практичних занять та 10 год самостійної роботи на вивчення теми «Основи культури української мови» у рамках другого змістового модуля «Культуромовні та етичні основи професійного спілкування», де виокремлюються питання: «Словники у професійному мовленні. Типи словників. Роль словників у підвищенні мовленнєвої культури». Тут важливо зупинитися на визначенні термінів *лексикографія, напрями лексикографії, словник, типи словників (енциклопедичні та лінгвістичні), словникова стаття, вокабуляр фахівця, глосарій до теми, лексикографічна компетентність фахівця, мовнокомунікативна професійна компетентність*; окрім того, доречно рекомендувати першокурсникам список фахових словників [1; 2; 9–13].

У третьому змістовому модулі – «Наукова комунікація як складник фахової діяльності» – розглядається тема «Загальнонаукова та галузева термінологія в українській мові» (2 год. лекція, 2 год. практичне заняття, 7 год. самостійна робота). На лекційному занятті запропоновано дефініції понять *термінознавство, термінологічна лексикографія, термін, галузева, міжгалузєва, загальнонаукова термінологія, термінологізація, детермінологізація, стандартизація термінології*; а також відомості про становлення та розвиток аграрної термінології української мови [5].

Четвертий змістовий модуль – «Текст як форма реалізації професійно-мовленнєвої комунікації. Культура писемного мовлення» (4 год. лекцій, 8 год. практичних занять, 16 год. самостійної роботи) – під час викладу тем «Основи українського правопису» і «Переклад та редагування текстів професійного спрямування» передбачає докладне ознайомлення зі змістом важливого лексикографічного джерела – Українського правопису 2019 року, а також із низкою перекладних термінологічних словників з агрономії та агроінженерії [1]. Зазначимо, що зміст традиційних (пояснювально-ілюстративних) та інноваційних лекцій (зокрема бінарних, проблемних) відповідає таким дидактичним вимогам, як: спрямованість на формування професійної компетентності, мотивація

до навчання, науковість, доступність та аргументованість, наявність дискусійних питань та їх пояснення викладачем, раціональний розподіл навчальної інформації на основну (для аудиторного опрацювання) і додаткову (яку здобувачі опрацьовують самостійно), урахування міжпредметних зв'язків. Щодо останньої вимоги варто зауважити, що лексикографічна робота майбутніх аграрників спирається на знання, уміння та навички першокурсників, здобуті у школі (ліцеї, гімназії, коледжі, училищі тощо), а також передбачена й під час вивчення таких фахових дисциплін, як «Вступ до спеціальності», «Латинська мова», «Хімія», «Фізіологія рослин», «Ботаніка», «Генетика» та ін. Поповнення вокабуляру запозиченими з інших мов термінами галузі на першому курсі закладає основи подальшої роботи зі словниками на заняттях з ділової іноземної мови та іноземної мови професійного спрямування (другий – четвертий курси).

Дотримуючись традиційної структури практичних занять (попередній контроль знань з теми, виконання різноманітних практичних завдань, їх перевірка та оцінювання), залежно від теми заняття (див. вище) використовуємо традиційні та інноваційні методи і прийоми навчання, контролю та самоконтролю сформованості у здобувачів лексикографічних умінь і навичок.

Раціональне поєднання традиційних дидактичних *методів та прийомів* (пояснення, бесіда, спостереження, лексикографічна/лексикографічно-орфографічна вправа, тематична дискусія, завдання на роботу з текстом) з інноваційними (проекти – індивідуальні та групові, інформаційні та дослідницько-пошукові, «Мозковий штурм», «Незакінчені речення», «Сенкан», «Асоціативний куш», «Грунування», дидактична гра «Спіймай помилку» та ін.), на наш погляд, сприяє реалізації диференційованого підходу до навчання майбутніх аграрників.

На засвоєння лексикографічних знань спрямована пасивна модель навчання, коли вхідна навчальна інформація здобувається студентами зі словника, довідника (на паперових чи електронних носіях), обробляється, закріплюється і запам'ятовується, а потім відтворюється під час поточного чи підсумкового контролю. Пасивні методи заохочують до навчання здобувачів, у яких переважає репродуктивний тип діяльності. Модель інтерактивного навчання прийнятна до застосування на тих практичних заняттях з ділової української мови, де передбачена робота в парах або малих групах: навчаючи інших, першокурсники творчо використовують здобуті знання. При цьому викладач консультує і координує процес навчальної взаємодії здобувачів.

Безперечно, мультимедійні технології є найприйнятнішими у сучасній освіті: під час дистанційного чи змішаного навчання мови або аудиторної/позааудиторної індивідуально-самостійної роботи здобувач використовує електронні підручники, посібники, довідники, термінологічні словники та галузеві енциклопедії. Мультимедійні системи дають змогу користуватися аудіо- та відеоматеріалами, створювати презентації, виконувати тести для контролю і самоконтролю знань, відвідувати заняття у форматі online-конференцій, а також відстежувати рівень своєї успішності в електронному журналі оцінок з навчальних курсів.

Переваги проєктного навчання здобувачів вищої освіти є загально визнаними завдяки спрямованості на самостійність, активну дослідницьку діяльність учасників та її результативність. Дотримуючись організаційних вимог до проєктів (окреслення суті проблеми, мети, завдань, часових рамок, кількості та функцій учасників, текстового оформлення та презентації здобутих результатів), на аудиторних заняттях з ділової української мови, а також на засіданнях гуртка з культури мови пропонуємо такі теми для досліджень: «Назви знарядь сільськогосподарської праці у діалектних словниках», «Розвиток селекції рослин в Україні: видатні постаті», «Вплив латинської мови на формування агрономічної термінології», «Професійна мова сфери аграрної інженерії» та ін.

В умовах повномасштабної війни в Україні (зокрема під час перебування в укриттях) викладач стикається з обмеженими можливостями використовувати мультимедійний комплект на занятті offline, виконувати завдання в комп'ютерній аудиторії на ПК, опрацьовувати лексикографічні джерела на паперових носіях у читальному залі бібліотеки університету тощо. У цьому разі доцільно використовувати технологію під назвою BYOD (Bring Your Own Device), коли всі навчальні матеріали і відповідні завдання здобувачі виконують за допомогою власних девайсів [6]. Наведемо приклади деяких завдань на роботу з лексикографії.

Завдання 1. Підготуйте глосарій (невеличкий словник) із теми: «Назви сільськогосподарських культур» (орієнтовно 15-20 термінів із визначеннями). Рекомендоване джерело: Головний сайт для агрономів. Словник агронома. <https://superagronom.com/slovník-agronoma/polovi-kulturi-id22804>. Кожен

термін запишіть з урахуванням вимог до оформлення словникової статті [4]: *термін українською / термін іноземною* — тлумачення, приклад слововживання.

Завдання 2. Користуючись словником-довідником, з'ясуйте значення наведених нижче термінів. Складіть речення із кожним словом.

Автогамія, вертикуляція, вічко, галофіти, гербіциди, дворічники, дендрарій, дернина, живець, захист рослин, калюс, культивування, макроклімат, мульчування, насінники, однорічники, органічні добрива, парник, перегній, регенерація рослин, рекультивування, саджанець, селекція, теплиця, фітофарми.

Рекомендоване джерело:

Роговський С. В. Термінологічний словник-довідник фахівця з садово-паркового будівництва і ландшафтної архітектури. К.: КНТ, 2017. 140 с. URL: https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/5639/3/terminologichnyj_slovnuk.pdf

Завдання 3. Підготуйте виступ з електронною презентацією на одну із тем (за вибором):

- Історія української лексикографії.

Рекомендоване джерело:

<http://litopys.org.ua/ukrmova/um38.htm>

- Термінологія сільськогосподарської галузі в українській та англійській мовах: особливості перекладання.

Рекомендоване джерело:

<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2162/1/%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F-2016.pdf>

- Вплив агроінженерії на економіку України.

Рекомендоване джерело:

<https://biotechuniv.edu.ua/wp-content/uploads/2024/12/015-stud-zb-12-11-2024.pdf>

Завдання 4. Складіть синквейн до терміна аграрій. Нагадуємо, що синквейн (сенкан) — французьке слово, що означає вірш із п'яти рядків: перший рядок — тема, ключове слово; другий рядок — два прикметники до нього; третій рядок — три дієслова з теми; четвертий рядок — завершене речення з ключовим словом; п'ятий рядок — синонім до ключового слова.

Завдання 5. Дидактична гра «Спіймай помилку». Студенти поділяються на три команди з однаковою кількістю учасників. Команда отримує картки з написаними на них загальнонауковими міжгалузевими та галузевими термінами. Кожен коментує свою картку, де є одне слово, написане з орфографічною помилкою. Відповідають по черзі всі учасники з обох команд. Виграє команда, яка знайде більше помилок.

Приклад картки:

«СПІЙМАЙ ПОМИЛКУ!»

Дефініція, тенденція, концепція, агрегат, меліорація, кодифікація, теоретичний, надвиробництво, устаткування, аграрно-промисловий, коригувати, систематизація, сільськогосподарський, агроінженерія, агробіорізноманіття, агробіоценоз, аерація, землевласник, біосфера, біотехнологія.

Завдання 6. Утворіть «Асоціативний куш» від одного із запропонованих нижче іменників (на вибір), користуючись таблицею-зразком: парник, комбайн, зерносовище, пшениця, озимина, меліорація, агроінженерія, екологія, селекціонер, ґрунтознавство, пестициди. Використайте загальнонаукові та міжгалузеві терміни. Слова не повинні повторюватися. Виконуючи це завдання, поясніть значення запропонованих вами слів, за потреби звертайтеся до електронних словників.

<i>Парник</i>	<i>Сонце</i>	<i>Енергія</i>	<i>Рух</i>	<i>Життя</i>
<i>Теплиця</i>	<i>Енергія</i>	<i>Рух</i>	<i>Коливання</i>	<i>Еволюція</i>
<i>Розсада</i>	<i>Хлорофіл</i>	<i>Матерія</i>	<i>Обертання</i>	<i>Існування</i>
<i>Овочі</i>	<i>Кисень</i>	<i>Тіло</i>	<i>Переміщення</i>	<i>Діяльність</i>
<i>Плоди</i>	<i>Вода</i>	<i>Робота</i>	<i>Положення</i>	<i>Буття</i>
<i>Сонце</i>	<i>Глюкоза</i>	<i>Джоуль</i>	<i>Активність</i>	<i>Сенс</i>
<i>Короб</i>	<i>Корінь</i>	<i>Електрон</i>	<i>Життя</i>	<i>Регенерація</i>
<i>плівка</i>	<i>Ґрунт</i>	<i>Генератор</i>	<i>Динаміка</i>	<i>Реінкарнація</i>

Завдання 7. «Незакінчені речення». Допишіть речення за початком. Дайте заголовок отриманому тексту.

Коли під'їжджаю до рідного села, мене зустрічають... . На повні груди вдихаю... . Найкраща картина, створена природою, — це... . Наше село розташоване... . Воно має давню історію, пов'язану із... . Усі покоління мого роду працювали на рідній землі: Обираючи свою майбутню професію, я... . Дідусь, привітавши мене із закінченням школи, дав слухну пораду: «.....». В університеті я вивчаю дисципліни, які допоможуть мені стати компетентним фахівцем, — Окрім того, я вважаю, що досконале володіння державною мовою... . У мирній повоєнній Україні перед аграрниками постане багато завдань, таких як... . Отже, через декілька років я маю плани.... . Мрію про те, що моє рідне село... .

Оскільки обсяг статті не дозволив докладно висвітлити усю систему методів і прийомів аудиторної та позааудиторної індивідуальної і самостійної роботи з вивчення української лексикографії майбутніми працівниками аграрного сектору економіки, ми зупинилися лише на тих завданнях, зміст яких зацікавив здобувачів і оптимізував вивчення названих вище тем курсу. Зазначимо, що емоційний складник освітнього процесу відіграє важливу роль у стимулюванні всіх його учасників до творчої діяльності. Йдеться як про здобувачів освіти, так і про викладача української мови — усі задоволені перебігом і результатами групової та індивідуально-самостійної роботи. Відтак це сприяє підвищенню академічної успішності майбутніх фахівців і знижує ризик емоційного вигорання у педагога.

Висновки роботи і перспективи подальших досліджень у визначеному напрямі. Протягом 2024/2025 навчального року на заняттях з ділової української мови проводилося моніторингове дослідження рівня сформованості лексикографічної компетентності у першокурсників Поліського національного університету – спеціальностей Н1 «Агрономія» та Н7 «Агроінженерія» (76 осіб). Констатувальний етап експерименту (аналіз результатів тематичного тесту, усного та письмового опитування), проведений на початку вивчення дисципліни, засвідчив відсутність високого рівня сформованості знань, умінь і навичок з української лексикографії, 5% здобувачів виявили достатній рівень, 64% – середній рівень і відповідно 31% – низький рівень сформованості лексикографічної компетентності. Після впровадження експериментальної методики в навчальний процес було отримано такі дані контрольного експерименту (напередодні семестрового іспиту): високий рівень сформованості лексикографічної компетентності виявило 9% першокурсників, достатній рівень – 14%, середній рівень – 60%, низький рівень – 17%. Ці показники підтвердили позитивну динаміку сформованості як теоретичного, так і прикладного компонентів лексикографічної компетентності в майбутніх бакалаврів галузі знань «Аграрні науки та продовольство» на заняттях з курсу «Ділова українська мова».

Насамкінець зазначимо, що кількісно-якісний аналіз результатів експерименту дав змогу окреслити такі аспекти подальшого дослідження проблеми, як-от: співвідношення термінів і професіоналізмів у вокабулярі майбутніх аграрників, правопис неологізмів іншомовного походження у текстах професійного спрямування, дослідження фахової лексики аграрників, представленої у діалектних словниках та діалектологічних атласах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Волянський М. С., Березова Л. В. Англо-український словник з агроінженерії: термінологічний словник. Київ, 2018. 428 с.
2. Давиденко В. І. Українські лексикографічні праці в сучасному освітньому просторі. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. Т. 31 (70). № 4, 2020. Ч. 1. С. 39–43. URL: http://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/4_2020/part_1/4-1_2020.pdf.
3. Дзюбецький Б. В., Черчель В. Ю., Кирпа М. Я., Алдошин А. В., Сатарова Т. М., Ващенко В. В., Боденко Н. А., Таганцова М. М. Словник термінів із селекції, біотехнології та насінництва польових культур. Київ: Аграрна наука, 2021. 160 с.
4. Іванова О. В. Основи укладання галузевих глосаріїв: підручник. Київ: ЦП «Компринт», 2017. 246 с. URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u5/leksikografiya_ivanova.pdf.
5. Кушнірова Т. В., Бочкар М. В. Особливості перекладу аграрної термінології підгалузі рослинництва в сучасному фаховому дискурсі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2024. № 69. Т. 2. С. 8–11.
6. Одинцова Г. Використання BYOD-технології у процесі удосконалення лексикографічної компетентності майбутніх учителів початкової школи. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка*. 2022, № 1. С. 176–181. DOI: <https://doi.org/10.25128/2415-3605.22.1.21>.
7. Решетілова О. М. Використання словників як ефективного засобу навчання майбутніх документознавців української професійної лексики. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, III(33), Issue: 66, 2015. С. 47–50. URL: <http://scaspee.com/6/post/2015/11/pedagogy-and-psychology-in-the-age-of-globalization-2015.html>.
8. Семенов О., Косенко А. Українська лексикографія у школі: діалог особистостей: навч.-метод. посіб. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. 144 с.
9. Словник скорочень з аграрної інженерії / за заг. ред. В. В. Снітинського. Київ : АртЕк, 2018. 452 с.
10. Словник української мови у 20 томах. Том дванадцятий: П – ПІДКУРЮВАЧ. Київ: Український мовно-інформаційний фонд НАН України, 2021. 1024 с.
11. Словник української мови у 20 томах. Том тринадцятий: ПІДКУСА – ПОКІРНО. Київ: Український мовно-інформаційний фонд НАН України, 2022. 936 с.
12. Тонха О. Л. Термінологічний словник агронома. Київ: Аграрна освіта, 2011. 335 с.
13. Холодюк О. В. Термінологічний словник з точного землеробства для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 208 «Агроінженерія». Вінниця : ВНАУ, 2020. 42 с.
14. Шевчук А. В. Лексикографічна компетенція як невід’ємний складник професійної компетентності. *Сучасні проблеми германського та романського мовознавства: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції*, 16–18 березня 2020 року, Рівне: РДГУ. С. 323–325.

REFERENCES

1. Volianskyi M. S., Berezova L. V. Anhlo-ukrainskyi slovnyk z ahroinzhenerii: terminolohichnyi slovnyk. Kyiv , 2018. 428 s. [in Ukrainian].
2. Davydenko V. I. Ukrainski leksykohrafichni pratsi v suchasnomu osvitnomu prostori. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni Vernadskoho V. I.* Serii: Filolohiia. Sotsialni komunikatsii. Tom 31 (70). № 4, 2020. Ch. 1. S. 39–43. URL: http://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/4_2020/part_1/4-1_2020.pdf. [in Ukrainian].
3. Dzyubetsky B. V., Cherchel V. Yu., Kirpa M. Ya., Aldoshin A. V., Satarova T. M., Vashchenko V. V., Bodenko N. A., Tagantsova M. M. Slovnyk terminiv iz seleksii, biotekhnolohii ta nasinnyststva polovykh kultur. Kyiv: Ahrarna nauka, 2021. 160 s. [in Ukrainian].

4. Ivanova O. V. *Osnovy ukladannia haluzevykh hlosariiv: pidruchnyk*. Kyiv: TsP «Komprynt», 2017. 246 s. URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u5/leksikografiya_ivanova.pdf. [in Ukrainian].
5. Kushnirova T. V., Bochkar M. V. Osoblyvosti perekladu ahrarnoi terminolohii pidhaluzi roslynnytstva v suchasnomu fakhovomu dyskursi. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Filolohiia*. 2024. № 69. Tom 2. S. 8–11. [in Ukrainian].
6. Odyntsova H. Vykorystannia BYOD-tekhnologii u protsesi udoskonalennia leksykohrafichnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Serii: pedahohika*. 2022. № 1. S. 176–181. DOI: <https://doi.org/10.25128/2415-3605.22.1.21>. [in Ukrainian].
7. Reshetilova O. M. Vykorystannia slovnkyv yak efektyvnoho zasobu navchannia maibutnikh dokumentoznavtsiv ukraïnskoi profesiinoi leksyky. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology, III(33)*, Issue: 66, 2015. S. 47–50. URL: <http://scaspee.com/6/post/2015/11/pedagogy-and-psychology-in-the-age-of-globalization-2015.html>. [in Ukrainian].
8. Semenoh O., Kosenko A. *Ukrainska leksykohrafiia u shkoli: dialoh osobystosti: navch.- metod. posib*. Sumy: Vyd-vo SumDPU imeni A. S. Makarenka, 2015. 144 s. [in Ukrainian].
9. *Slovyk skoročen z ahrarnoi inzhenerii / za zah. red. V. V. Snitynskoho*. Kyiv: ArtEk, 2018. 452 s. [in Ukrainian].
10. *Slovyk ukraïnskoi movy u 20 tomakh. Tom dvanadtsiatyi: P – PIDKURiUVACH*. Kyiv: Ukrainskyi movno-informatsiinyi fond NAN Ukrainy, 2021. 1024 s. [in Ukrainian].
11. *Slovyk ukraïnskoi movy u 20 tomakh. Tom trynadtsiatyi: PIDKUSA – POKIRNO*. Kyiv: Ukrainskyi movno-informatsiinyi fond NAN Ukrainy, 2022. 936 s. [in Ukrainian].
12. Tonkha O. L. *Terminolohichni slovyk ahrnoma*. Kyiv: Ahrarna osvita, 2011. 335 s. Rekomendovano Ministerstvom ahrarnoi polityky Ukrainy yak terminolohichni slovyk dlia studentiv ahrarnykh vyshchykh navchalnykh zakladiv. [in Ukrainian].
13. Kholodiuk O. V. *Terminolohichni slovyk z tochnoho zemlerobstva dlia zdobuvachiv pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity za spetsialnistiu 208 «Ahroinzheneriia»*. Vinnytsia : VNAU, 2020. 42 s. [in Ukrainian].
14. Shevchuk A. V. *Leksykohrafichna kompetentsiia yak nevidiemnyi skladnyk profesiinoi kompetentnosti. Suchasni problemy hermanskoho ta romanskoho movoznavstva: Materialy V Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii*, 16–18 bereznia 2020 roku. Rivne: RDHU. S. 323–325. [in Ukrainian].

Матеріал надійшов до редакції 30.03.2025